

Η ηλιακή κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα

Μία πρόταση για ένα πράσινο κοινωνικό τιμολόγιο

GREENPEACE

Πως η χώρα μας μπορεί να βοηθήσει
340.000 ευάλωτα νοικοκυριά να αφήσουν
οριστικά πίσω τους την εξάρτηση από το
κοινωνικό οικιακό τιμολόγιο, παράγοντας τα
ίδια την ηλιακή ενέργεια που χρειάζονται

Ιανουάριος 2019

Κείμενο / επιμέλεια: Τάκης Γρηγορίου, Δημήτρης Ιμπραήμ

Τεχνικός σύμβουλος σε θέματα ΑΠΕ: Στέλιος Ψωμάς

Περιεχόμενα:

Περιεχόμενα	5
Σύνοψη	7
1. Εισαγωγή	13
2. Ενεργειακή μετάβαση και ενεργειακή δημοκρατία	15
3. Ενεργειακή φτώχεια και Ελλάδα	17
4. Ενεργειακή κοινωνική πολιτική: επιδότηση του προβλήματος ή ουσιαστική βοήθεια;	19
5. Πώς θα έμοιαζε ένα σχέδιο ηλιακής κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα;	21
5.1 Πηγές χρηματοδότησης	27
5.2 Η ηλιακή κοινωνική πολιτική έχει ήδη ξεκινήσει στην Ελλάδα: το παράδειγμα 8 νοικοκυριών στη Ρόδο	30
5.3 Η τοπική αυτοδιοίκηση δείχνει τον δρόμο	31
6. Η ηλιακή κοινωνική πολιτική ήδη στην πράξη	33
7. Συμπεράσματα	35
Αναγκαίες βελτιώσεις του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου	37

Σύνοψη:

Η κυβέρνηση μπορεί να ξεκινήσει άμεσα τη σταδιακή αντικατάσταση του σημερινού προβληματικού κοινωνικού οικιακού τιμολογίου (ΚΟΤ) με ένα φιλόδοξο και αποτελεσματικό 'πράσινο' ΚΟΤ, βοηθώντας σταδιακά 340.000 ευάλωτα νοικοκυριά να μετατραπούν σε μικροπαραγωγούς της δικής τους ηλιακής ενέργειας.

Με αυτόν τον τρόπο τα νοικοκυριά θα αποκτήσουν την ενεργειακή ανεξαρτησία τους και θα βγουν από το καθεστώς της ακραίας ενεργειακής φτώχειας. Εξίσου σημαντικά, θα διασφαλιστεί η μετάβαση της ελληνικής οικονομίας στην καθαρή ενέργεια με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και η ενίσχυση των αρχών της ενεργειακής δημοκρατίας.

ΠΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ:

Υλοποίηση δεκαετούς προγράμματος σταδιακής ένταξης 340.000 ευάλωτων νοικοκυριών, με εκτιμώμενο μέσο ετήσιο κόστος υλοποίησης έως 45 εκατ. € ετησίως, κατά το οποίο τα νοικοκυριά: είτε αποκτούν δωρεάν το δικό τους οικιακό φωτοβολταϊκό σύστημα ισχύος 2kW, είτε αποκτούν δωρεάν μέρος αντίστοιχης ισχύος από ενεργειακή κοινότητα η οποία λειτουργεί φωτοβολταϊκό πάρκο για ενεργειακό συμψηφισμό.

Το πρόγραμμα μπορεί να ξεκινήσει άμεσα σε πιλοτική μορφή, με ένα μικρό ποσό της τάξεως των 6-13 εκατ. € για τον πρώτο χρόνο, ενώ αργότερα μπορεί να ενισχυθεί και με κονδύλια που θα απελευθερώνονται από διαφορετικές πηγές, συμπεριλαμβανομένης της πηγής η οποία υποστηρίζει το σημερινό ΚΟΤ (χρεώσεις υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στους λογαριασμούς των καταναλωτών).

Σε κάθε περίπτωση, το προτεινόμενο πρόγραμμα δεν επιβαρύνει τους καταναλωτές ή τους φορολογουμένους, αφού το κόστος υλοποίησής του είναι ίσο ή ακόμα και χαμηλότερο από το ετήσιο κόστος του σημερινού ΚΟΤ. Επιπλέον, η Greenpeace προτείνει την αξιοποίηση συγκεκριμένων διαθέσιμων πόρων οι οποίοι μπορούν να ανακαταμεμηθούν εύκολα χωρίς να επηρεάσουν τον κρατικό προϋπολογισμό ή να επιβαρύνουν περαιτέρω τους καταναλωτές.

Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί με τη συμμετοχή των ΟΤΑ αλλά και των προμηθευτών ενέργειας. Ιδιαίτερα για τη ΔΕΗ μπορούν να προκύψουν σημαντικά οφέλη: αφενός θα καταστεί πρωταγωνιστής στη διαδικασία εκδημοκρατισμού του τομέα ενέργειας – βελτιώνοντας το περιβαλλοντικό και κοινωνικό της προφίλ – αφετέρου θα διευκολυνθεί η αποπληρωμή των οφειλών προς τη ΔΕΗ από νοικοκυριά τα οποία σήμερα αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους.

Προβλεπόμενα οφέλη για κάθε νοικοκυριό ανά σενάριο:

Ισχύς 2kW	Οφέλη ανά νοικοκυριό
Συνολική ετήσια παραγωγή ενέργειας	2.750 - 3.100 kWh / έτος
Ποσοστό κάλυψης ετήσιων αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας ανά νοικοκυριό	70-80%
Εκτιμώμενη μέση ετήσια εξοικονόμηση χρημάτων ανά νοικοκυριό (25ετία)	345-425€

© Greenpeace

ΕΠΙΔΟΤΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΒΡΩΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών και η Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα επιβάλλουν ραγδαίες αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι οικονομίες και γρήγορη στροφή προς ένα μέλλον με 100% καθαρή ενέργεια.

Με το προτεινόμενο πρόγραμμα η χώρα μας μπορεί να εφαρμόσει μία αποτελεσματική και κοινωνικά δίκαιη κλιματική πολιτική. Οι επιδοτήσεις κατανάλωσης, όπως είναι το ΚΟΤ, ενισχύουν το σημερινό ενεργειακό σύστημα, το οποίο στηρίζεται στην καύση ορυκτών καυσίμων από μεγάλες ενεργειακές εταιρείες. Επιπλέον, κρατούν δέσμια τα ευάλωτα νοικοκυριά σε ένα καθεστώς συνεχόμενης παροχής βοήθειας.

Αντίθετα, το προτεινόμενο πρόγραμμα επιδοτεί επενδύσεις καθαρής ενέργειας στα ίδια τα νοικοκυριά: ενισχύει τον ρόλο τους στην ενεργειακή μετάβαση, μειώνει τη χρήση ορυκτών καυσίμων και δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Η υλοποίηση του προτεινόμενου προγράμματος θα δημιουργήσει επίσης **440 – 6.580 θέσεις εργασίας** στην ελληνική οικονομία.

Παρόμοια προγράμματα **ηλιακής κοινωνικής πολιτικής** ήδη εφαρμόζονται εδώ και λίγα χρόνια σε άλλες χώρες. Καθώς η ενεργειακή δημοκρατία δίνει στους πολίτες αυξανόμενο ρόλο στην παραγωγή ενέργειας, όλο και περισσότερα προγράμματα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής αναμένεται να εφαρμοστούν στο εγγύς μέλλον σε όλο τον κόσμο. Δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος η Ελλάδα να περιμένει άλλο, από τη στιγμή που έχει το ηλιακό δυναμικό (συγκριτικό πλεονέκτημα της οικονομίας) αλλά και έντονο πρόβλημα ενεργειακής ένδειας, το οποίο ταλαιπωρεί ένα υψηλό ποσοστό του πληθυσμού.

Η χώρα μας θα πρέπει να συμπεριλάβει την ηλιακή κοινωνική πολιτική στο **Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα** ως μία από τις βασικότερες πολιτικές που ενισχύουν την κοινωνικά δίκαιη μετάβαση προς ένα καθαρό μέλλον. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πολιτική βούληση, καθώς και κάποιες αναγκαίες και επείγουσες βελτιώσεις του θεσμικού πλαισίου.

© Panos Mitsios / Greenpeace

ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

• Καταπολέμηση ενεργειακής φτώχειας και μόνιμη ενίσχυση εισοδήματος νοικοκυριών με μία και μοναδική παρέμβαση

Τα νοικοκυριά βγαίνουν από το καθεστώς στήριξης και βρίσκουν την αξιοπρέπειά τους με μία και μόνο παρέμβαση. Για τον ίδιο λόγο, γίνεται πολύ αποδοτικότερη χρήση των χρημάτων των καταναλωτών και των φορολογούμενων.

• Ενεργειακή μετάβαση με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης

Το όραμα της κοινωνικά δίκαιης μετάβασης στην καθαρή ενέργεια μεταφράζεται σε δυναμική συμμετοχή των πολιτών – και των ασθενέστερων οικονομικά πολιτών – στην παραγωγική ανασυγκρότηση του ενεργειακού τομέα. Με ένα πρόγραμμα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής διασφαλίζεται ότι ο εκδημοκρατισμός του ενεργειακού τομέα αφορά όλους, δηλαδή ότι 'κανείς δεν θα μείνει πίσω'.

• Οριστική λύση για οφειλές νοικοκυριών προς ΔΕΗ

Ένα σημαντικό όφελος για την ΔΕΗ είναι ότι τα νοικοκυριά υποχρεούνται να υπαχθούν σε καθεστώς τακτοποίησης των οφειλών τους. Πρόκειται για μία 'win-win' περίπτωση, με τη μεν ΔΕΗ να διασφαλίζει την αποπληρωμή των οφειλών και τα δε νοικοκυριά να τις αποπληρώνουν με βιώσιμο τρόπο χάρη στη δωρεάν ηλιακή ενέργεια.

• Ενίσχυση εγχώριας οικονομίας και όχι εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων

Το ηλιακό δυναμικό της χώρας αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την ελληνική οικονομία, ενώ μπορεί να στηρίξει δεκάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας. Ακόμα και αν η χώρα μας εισάγει όλα τα φωτοβολταϊκά πάνελ και τους μετατροπείς (inverters), η εγχώρια προστιθέμενη αξία ενός φωτοβολταϊκού μπορεί να φτάσει και το 60% της επένδυσης.

• Αποτελεσματική κλιματική πολιτική

Ένα φιλόδοξο πρόγραμμα θέτει στο επίκεντρο της κλιματικής πολιτικής εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά, τα οποία από παθητικοί καταναλωτές ορυκτών καυσίμων μετατρέπονται σε μικροπαραγωγούς καθαρής ενέργειας.

• Ενίσχυση ρόλου ΔΕΗ στην ενεργειακή μετάβαση και τον εκδημοκρατισμό του ενεργειακού τομέα

Η ΔΕΗ πρέπει να αφήσει τα ορυκτά καύσιμα στο παρελθόν και να επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να βοηθήσει τον εαυτό της, αλλά και τη χώρα να εκμεταλλευτεί το πλούσιο ανανεώσιμο δυναμικό της. Να μεταβεί γρήγορα στη νέα εποχή με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και προασπιζόμενη τις αρχές της ενεργειακής δημοκρατίας.

1. Εισαγωγή

Το 2015 η Greenpeace παρουσίασε την έκθεση “Αλλάζοντας τα δεδομένα στον κτιριακό τομέα με σύμμαχο τον ήλιο”¹, με την οποία αναλύθηκαν τρόποι χρηματοδότησης ενός δεκαετούς προγράμματος ενεργειακής αναβάθμισης 1 εκατ. κτιρίων. Η έκθεση έλαβε πλήρως υπόψη την οικονομική και πολιτική συγκυρία της χώρας (οικονομική ύφεση, καθεστώς μνημονίου) και έδειξε ότι η χρηματοδότηση ενός τέτοιου φιλόδοξου προγράμματος είναι απολύτως εφικτή. Κεντρικό σημείο της έκθεσης ήταν η παροχή δωρεάν ηλιακής ενέργειας σε 300.000 νοικοκυριά ως ο καλύτερος τρόπος να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η ενεργειακή φτώχεια, με την αξιοποίηση του μεγαλύτερου και – σε μεγάλο βαθμό – ανεκμετάλλετου ενεργειακού πόρου της χώρας: του ήλιου.

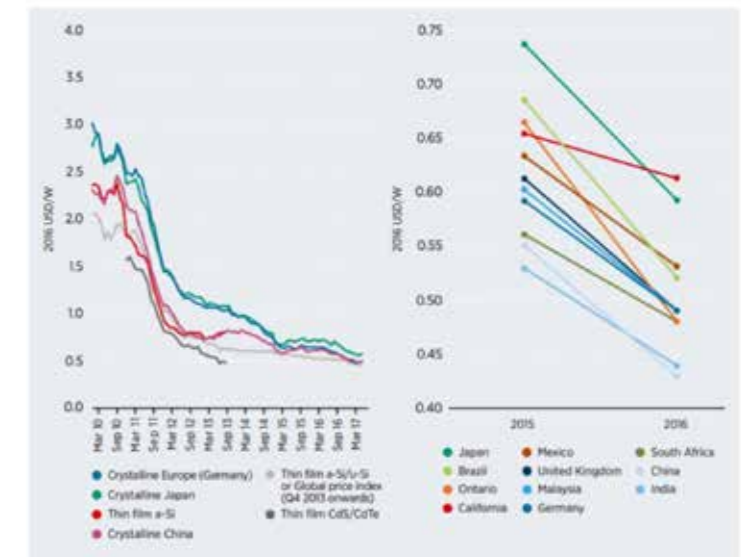
Πρόκειται για την πρώτη πρόταση εφαρμογής ηλιακής κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα η οποία στηρίζεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ξεφεύγει από την επιδοματική λογική.

Τέσσερα χρόνια αργότερα (Ιανουάριος 2019), η Greenpeace επανέρχεται με την επικαιροποίηση της πρότασης για τα 300.000 νοικοκυριά, δεδομένου ότι κατά το διάστημα που μεσολάβησε:

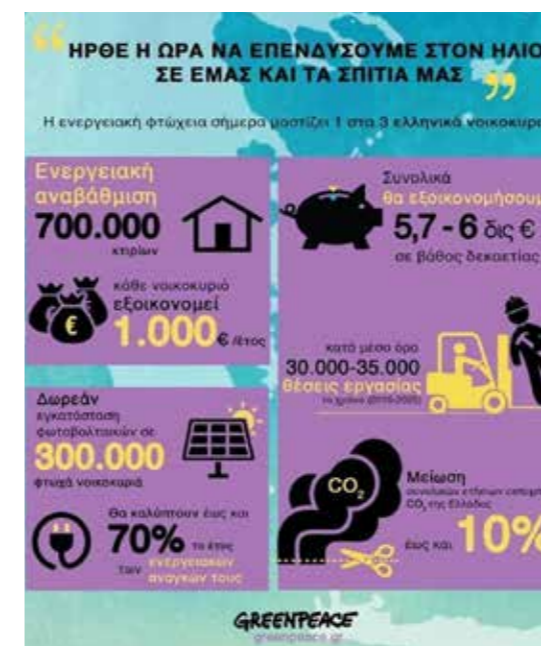
α) βελτιώθηκε σημαντικά το θεσμικό πλαίσιο με την ψήφιση του Ν.4513/2018 για τις ενεργειακές κοινότητες, ενώ έχει θεσμοθετηθεί η δυνατότητα εικονικής αυτοπαραγωγής ηλιακής ενέργειας (αμφότερα δεν υπήρχαν το 2015).

β) μειώθηκε περαιτέρω το κόστος της τεχνολογίας των φωτοβολταϊκών.

Figure 3.3 Average monthly European solar PV module prices by module technology and manufacturer, March 2010–May 2017 (left) and average yearly module prices by market in 2015 and 2016 (right)

(αριστερό διάγραμμα) Μέση μηνιαία τιμή φωτοβολταϊκών πλαισίων ανά τεχνολογία και κατασκευαστή, Μάρτιος 2010 - Μάιος 2017. (δεξιό διάγραμμα) Μέση ετήσια τιμή αγοράς πλαισίων ανά χώρα, 2015-2016
Πηγή: IRENA, Renewable Power Generation Costs in 2017 (2018)

Τα οφέλη από την εφαρμογή ενός 10ετούς προγράμματος αναβάθμισης 1 εκατ. κτιρίων (2015)

1. <https://www.greenpeace.org/greece/issues/klima/5210/me-simmaxo-ton-ilio/>
2. <https://energypress.gr/news/stoiheia-sok-340000-noikokyria-den-ehoy-n-na-plirosyn-ilektriko>

Τα παραπάνω επιτρέπουν μία νέα εκτίμηση του τρόπου αλλά και του κόστους εφαρμογής ενός φιλόδοξου προγράμματος ηλιακής κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα. Ο νέος υπολογισμός αφορά σε 340.000 νοικοκυριά και όχι σε 300.000 όπως το 2015, δεδομένου ότι – σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το 2017 η ΔΕΗ² – τόσα είναι τα νοικοκυριά που έχουν πραγματική αδυναμία να πληρώσουν τους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος (αν και υπάγονται στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο). Η ουσιαστική στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών μέσω ενός παρόμοιου προγράμματος ηλιακής κοινωνικής πολιτικής είναι κρίσιμη προκειμένου να διασφαλιστεί η κοινωνικά δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και το πνεύμα της ενεργειακής δημοκρατίας.

Πριν την αναλυτική παρουσίαση του προτεινόμενου προγράμματος (κεφάλαιο 5), η παρούσα έκθεση αναλύει καταρχάς τους λόγους για τους οποίους είναι επιβεβλημένη η υλοποίησή του: από την ανάγκη μίας κοινωνικά δίκαιης ενεργειακής μετάβασης κατά την οποία 'κανείς δεν μένει πίσω' (κεφάλαιο 2), και την ανεξέλεγκτη διάσταση που έχει λάβει η ενεργειακή φτώχεια στη χώρα μας (κεφάλαιο 3) μέχρι και τις βασικές αδυναμίες του σημερινού συστήματος παροχής βοήθειας (κεφάλαιο 4), είναι σαφές ότι η ηλιακή κοινωνική πολιτική αποτελεί την καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη λύση για την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον. Τέλος, το κεφάλαιο 6 παρουσιάζει μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής που εφαρμόζονται ήδη σε άλλες χώρες.

2. Ενεργειακή μετάβαση & ενεργειακή δημοκρατία

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η ενεργειακή μετάβαση σε μία οικονομία χωρίς ορυκτά καύσιμα έχει ξεκινήσει και είναι μη αναστρέψιμη. Είτε για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, του κλίματος και της δημόσιας υγείας είτε επειδή οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) είναι πλέον ελκυστικότερες επενδύσεις, η παγκόσμια οικονομία στρέφεται ταχύτατα προς τις καθαρές πηγές ενέργειας αφήνοντας πίσω της τα ορυκτά καύσιμα.

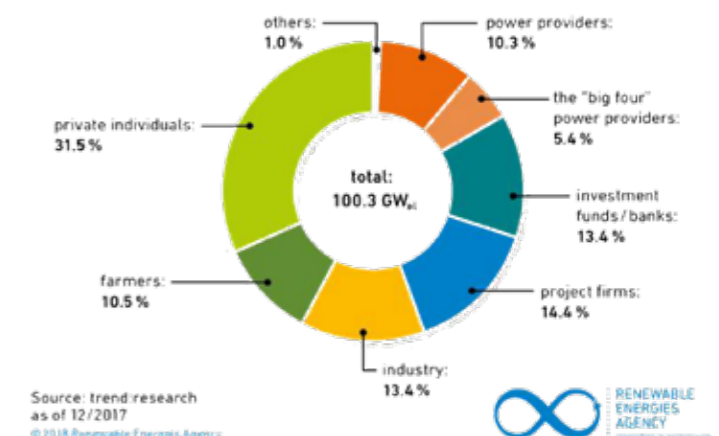
Είναι εξαιρετικά κρίσιμο η ενεργειακή μετάβαση να πραγματοποιηθεί αφενός γρήγορα προκειμένου να αποτραπεί μία ανεξέλεγκτη κλιματική κρίση και αφετέρου με όρους **κοινωνικής δικαιοσύνης**, δηλαδή τα οφέλη από τη μετάβαση να διαχυθούν στο σύνολο της κοινωνίας και να μην υπάρχουν αποκλεισμοί.

Ζητούμενο και στις δύο περιπτώσεις είναι ο **εκδημοκρατισμός του τομέα ενέργειας**, ο οποίος δίνει ενεργό ρόλο στην κοινωνία και την καθιστά πρωταγωνιστή των εξελίξεων. Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, κοινότητες, συνεταιρισμοί, αλλά και νοικοκυριά παράγουν και καταναλώνουν τη δική τους καθαρή ενέργεια, καταργώντας τον απόλυτο έλεγχο του ενεργειακού τομέα από λίγες μεγάλες εταιρείες. Δεν πρόκειται για μία εικόνα από το μέλλον. Ήδη σε αρκετές χώρες η ενεργειακή δημοκρατία είναι γεγονός.

Επιπλέον, η διαδικασία εκδημοκρατισμού του τομέα ενέργειας προαπαιτεί την κοινωνικά δίκαιη μετάβαση διασφαλίζοντας την ισότιμη συμμετοχή όλων και ειδικά των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, οι οποίες σήμερα βρίσκονται σε δυσμενή θέση. **Η μετάβαση αυτή θα θεραπεύσει αρκετές από τις παθογένειες του σημερινού ενεργειακού συστήματος που στηρίζεται στα ορυκτά καύσιμα** ενεργειακή φτώχεια, υψηλά ποσοστά ανεργίας στις λιγνιτικές περιοχές της χώρας και επιβάρυνση της δημόσιας υγείας.

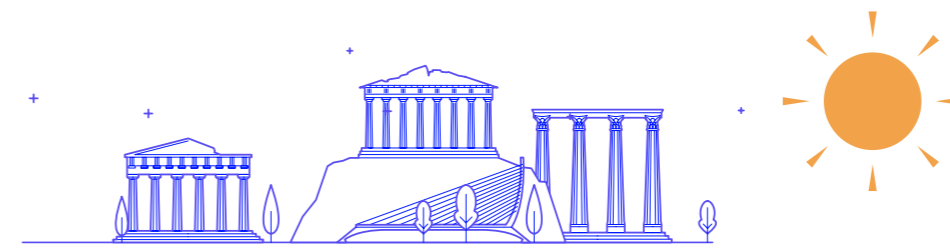
Ιδιαίτερα όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια, θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα για ίσες ευκαιρίες συμμετοχής. **Συγκεκριμένα, η κοινωνική πολιτική θα πρέπει να βοηθήσει τα ευάλωτα νοικοκυριά να γίνουν τα ίδια μικροπαραγωγοί της δικής τους καθαρής ενέργειας, δηλαδή όχι μόνο να βγουν οριστικά από το καθεστώς ενεργειακής φτώχειας, αλλά και να γίνουν ενεργά μέλη της ενεργειακής μετάβασης.**

Renewable energy in the hands of the people
Ownership distribution of installed RE capacity for power production in Germany in 2016

Η ενεργειακή δημοκρατία στην πράξη: Στη Γερμανία, το 42% της εγκατεστημένης ισχύος ΑΠΕ ανήκει σε νοικοκυριά και αγρότες, ενώ μόνο το 5,4% ανήκει στις 4 μεγάλες ενεργειακές επιχειρήσεις της χώρας. Πηγή REA © REA

3. Ενεργειακή φτώχεια στην Ελλάδα

Όσα αναφέρθηκαν παραπάνω έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας. Η μεγάλη εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και η κακή (ενεργειακά) κατάσταση των κτιρίων, σε συνδυασμό με την οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών, έχουν οδηγήσει την ενεργειακή φτώχεια σε έξαρση.

- 1 στα 3 νοικοκυριά δεν έχουν ικανοποιητική θέρμανση (ΕΛ.ΣΤΑΤ).³
- 4 στα 10 νοικοκυριά δηλώνουν οικονομική αδυναμία να αποπληρώσουν λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΛ.ΣΤΑΤ).⁴
- Περίπου 680.000 οι δικαιούχοι Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου το 2017 (ΔΕΗ)⁵
- 340.000 δικαιούχοι ΚΟΤ (σχεδόν οι μισοί) εξακολουθούν να αδυνατούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς (ΔΕΗ)⁶
- >1,7 δις € αρρυθμιστες οφειλές προς την ΔΕΗ σε Χαμηλή και Μέση Τάση (ΔΕΗ)⁷
- Οι καταναλωτές συμβάλλουν με 80 εκατ. € ετησίως για τη χρηματοδότηση του ΚΟΤ μέσω των χρεώσεων ΥΚΩ (ΡΑΕ)⁸

Ενεργειακή φτώχεια στην Ελλάδα: η κατάσταση στο τέλος του 2017

Με 4 στα 10 νοικοκυριά να δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων 340.000 νοικοκυριών που ήδη υπάγονται στο ΚΟΤ, είναι προφανές ότι η ενεργειακή φτώχεια στη χώρα μας λαμβάνει διαστάσεις ανθρωπιστικής κρίσης.

Υπό αυτές τις συνθήκες, η ομαλή διαδικασία εκδημοκρατισμού του τομέα ενέργειας της χώρας μας τίθεται σε κίνδυνο. Θα αποτελέσει τεράστιο πλήγμα, όχι μόνο για την αναπτυξιακή προοπτική αλλά ακόμα και για την ίδια την κοινωνική συνοχή της χώρας, αν τα σημαντικά οφέλη της ενεργειακής μετάβασης αφορούν σε συγκεκριμένο κομμάτι της κοινωνίας και όχι στο σύνολό της.

3. Hellenic Statistical Authority, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης 2017 (Survey on Income and Living Conditions 2017),

4. Στο ίδιο.

5. Βάσει πληροφοριών της ΔΕΗ σε ΜΜΕ.

6. Στο ίδιο.

7. <https://hellasjournal.com/2019/01/ayxanontai-ta-timologia-tis-dei-sto-epomeno-15thimero-i-apofasi-gia-antlisi-epibleon-300-ek-eyro/>

8. Απόφαση 640/2017 Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας για την έγκριση ανταλλάγματος για το ΚΟΤ, **ΦΕΚ Β 3057**, 06 Σεπτεμβρίου 2017.

Για το 2016, το συνολικό ετήσιο ανάλλαγμα για ΚΟΤ και πολυτέχνους εκτιμήθηκε στα 79.734.999 €

4. Ενεργειακή κοινωνική πολιτική: το πρόβλημα με το σημερινό σύστημα βοήθειας

Οι σημερινές πολιτικές κοινωνικής στήριξης εξαντλούνται σε προγράμματα επιδότησης της κατανάλωσης, όπως είναι το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (ΚΟΤ) και το Επίδομα Θέρμανσης (ΕΘ). Ωστόσο, η συγκεκριμένη προσέγγιση πάσχει από δομικά προβλήματα.

Η επιδοματική πολιτική αδυνατεί να βοηθήσει τα νοικοκυριά να βγουν από το καθεστώς στήριξης: τα νοικοκυριά παραμένουν ενεργειακά φτωχά και εξαρτημένα από τη βοήθεια (επιδότηση) που θα χρειαστούν (και) την επόμενη χρονιά. Ομοίως, το κράτος θα πρέπει να βρει εκ νέου κονδύλια τον επόμενο χρόνο για να συνεχίσει τη στήριξη στα ίδια νοικοκυριά. Επιπλέον, οι επιδοτήσεις αυτές ενισχύουν την κατανάλωση, δηλαδή καταλήγουν να ενισχύουν το υφιστάμενο ενεργειακό σύστημα και τις παθογένειες που αυτό συντηρεί.

Σήμερα, το 75% της ηλεκτρικής ενέργειας παράγεται από την καύση ορυκτών καυσίμων (εισαγόμενων ή εγχώριων). Συνεπώς, οι επιδοτήσεις ενισχύουν κυρίως τα ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα και τις λίγες μεγάλες ενεργειακές εταιρείες που τα ελέγχουν. Δεν προωθούν την ενεργειακή δημοκρατία ούτε συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, του κλίματος, της δημόσιας υγείας και της κοινωνικής συνοχής.

Επιδότηση του προβλήματος ή ουσιαστική βοήθεια στα νοικοκυριά;

Επιδότησεις της κατανάλωσης

Ευάλωτα νοικοκυριά παραμένουν σε καθεστώς αναγκαίας στήριξης

Συντήρηση ενεργειακού συστήματος

Επιβάρυνση περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και επιδείνωση οικονομίας

Κοινωνική ανισότητα / αποκλεισμοί

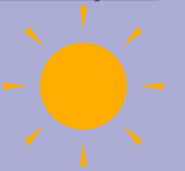
Επενδύσεις σε ηλιακή ενέργεια & εξοικονόμηση

Νοικοκυριά βγαίνουν από καθεστώς στήριξης

Ώθηση στον εκδημοκρατισμό του ενεργειακού τομέα

Ώθηση στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και στην επίτευξη των κλιματικών στόχων

Κοινωνική συνοχή / αλληλεγγύη

Αντίθετα, αν η κοινωνική πολιτική απομακρυνθεί από τη λογική των επιδοτήσεων κατανάλωσης και στραφεί προς την ενίσχυση του ίδιου του νοικοκυριού, όπως λ.χ. με παρεμβάσεις **εξοικονόμησης ενέργειας** στην κατοικία του ή με **ηλιακή κοινωνική πολιτική**, τότε το πρόβλημα μετατρέπεται σε μόνιμη λύση. Τα νοικοκυριά πλέον παράγουν τη δική τους ηλιακή ενέργεια, αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά την ενεργειακή φτώχεια και βγαίνουν από το καθεστώς εξάρτησης από τα επιδόματα. Το κράτος εξοικονομεί χρήματα και τα νοικοκυριά αυτά γίνονται κομμάτι της ενεργειακής μετάβασης της χώρας: από τον κοινωνικό αποκλεισμό των επιδοτήσεων κατανάλωσης στην αξιοπρέπεια της νέας εποχής.

5. Πώς θα έμοιαζε ένα σχέδιο ηλιακής κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα;

ΜΕ ΔΕΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ ΑΦΘΟΝΗ ΗΛΙΟΦΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΑ ΚΙΟΛΑΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΟΣ ΦΙΛΟΔΟΞΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΗΛΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

Σύντομη περιγραφή

Υλοποίηση δεκαετούς προγράμματος σταδιακής ένταξης 340.000 ευάλωτων νοικοκυριών, με εκτιμώμενο μέσο ετήσιο κόστος υλοποίησης έως 45 εκατ. € ετησίως, κατά το οποίο τα νοικοκυριά αποκτούν δωρεάν φωτοβολταϊκή ενέργεια ισχύος 2kW. Συγκεκριμένα, τα νοικοκυριά αποκτούν είτε το δικό τους οικιακό φωτοβολταϊκό σύστημα ισχύος 2kW δωρεάν, είτε δωρεάν μέρος αντίστοιχης ισχύος από ενεργειακή κοινότητα η οποία λειτουργεί φωτοβολταϊκό πάρκο για ενεργειακό συμψηφισμό.

Προκειμένου να εκτιμηθεί το κόστος του προγράμματος, το οποίο συνδυάζει α) την τοποθέτηση οικιακών συστημάτων απευθείας σε νοικοκυριά, με β) την παροχή μερισμάτων ενεργειακής κοινότητας (ΕΚΟΙΝ), εξετάζεται - καταρχάς - το κόστος υλοποίησης ξεχωριστά για δύο ακραία υποθετικά σενάρια. Δηλαδή:

α) Στο πρώτο υποθετικό σενάριο, εγκαθίστανται αποκλειστικά οικιακά φωτοβολταϊκά συστήματα στο σύνολο των 340.000 νοικοκυριών. Κάθε ευάλωτο νοικοκυριό, δηλαδή, αποκτά δωρεάν το δικό του μικρό φωτοβολταϊκό σύστημα 2kW, το οποίο εγκαθίσταται στην οροφή του σπιτιού

του. Το νοικοκυριό παράγει τη δική του ενέργεια για ιδιοκατανάλωση με τη χρήση ενεργειακού συμψηφισμού (net-metering)

β) Στο δεύτερο υποθετικό σενάριο, το σύνολο των 340.000 νοικοκυριών εξυπηρετείται αποκλειστικά από τη λειτουργία φωτοβολταϊκών πάρκων, τα οποία εγκαθίστανται στις τοπικές κοινότητες και ανήκουν σε ΕΚΟΙΝ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που έχουν συσταθεί ακριβώς για αυτόν τον σκοπό. Σε αυτή την περίπτωση, κάθε νοικοκυριό λαμβάνει δωρεάν μέρος της ΕΚΟΙΝ το οποίο αντιστοιχεί στην παραγωγή ενέργειας συνολικής ισχύος 2kW από το τοπικό φωτοβολταϊκό πάρκο, μέσω εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net-metering).

Συνεπώς, το πραγματικό κόστος υλοποίησης θα κυμαίνεται ανάμεσα στο κόστος υλοποίησης των δύο υποθετικών σεναρίων τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στους πίνακες στις επόμενες δύο σελίδες. Και για τα δύο σενάρια, η ένταξη των ευάλωτων νοικοκυριών πραγματοποιείται σταδιακά σε βάθος δεκαετίας.

Ενεργειακός συμψηφισμός & εικονικός ενεργειακός συμψηφισμός

Με τον ενεργειακό συμψηφισμό (net-metering) επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε κτίρια για ιδιοκατανάλωση της ηλιακής ενέργειας που παράγουν. Τυχόν πλεόνασμα "αποθηκεύεται" προσωρινά στο δίκτυο και μεταφέρεται σε επόμενο λογαριασμό ηλεκτρικής ενέργειας. Ο εικονικός συμψηφισμός (virtual net-metering) λειτουργεί με παρόμοιο τρόπο, με τη βασική διαφορά ότι επιτρέπει την απομακρυσμένη παραγωγή ενέργειας, δηλαδή το φωτοβολταϊκό σύστημα μπορεί να είναι σε διαφορετικό σημείο του δικτύου (π.χ. οικόπεδο, άλλο κτίριο) από εκεί που πραγματοποιείται η κατανάλωση. Για νοικοκυριά και επιχειρήσεις απαιτείται η σύσταση ενεργειακής κοινότητας για τη χρήση εικονικού συμψηφισμού.

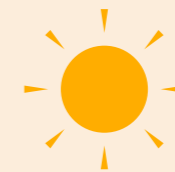
Σενάριο Α:

Ηλιακή Κοινωνική Πολιτική αποκλειστικά με εγκατάσταση οικιακών συστημάτων

Οικιακά συστήματα για αυτοπαραγωγή	Έτος	Κόστος 2 ΚWp (€)	Ευάλωτα νοικοκυριά	Εγκατεστημένη ισχύς MWp	Συνολικό κόστος	
	2020	2.600	5.000	10	13.000.000 €	
	2021	2.444	5.000	10	12.220.000 €	
	2022	2.322	10.000	20	23.218.000 €	
	2023	2.206	15.000	30	33.085.650 €	
	2024	2.095	25.000	50	52.385.613 €	
	2025	1.991	35.000	70	69.672.865 €	
	2026	1.891	45.000	90	85.100.428 €	
	2027	1.797	55.000	110	98.811.052 €	
	2028	1.707	65.000	130	110.937.863 €	
	2029	1.621	80.000	160	129.711.963 €	
				340.000	680	628.143.432 €

Υποθέσεις:

- Κόστος 2kWp για την ΔΕΗ χωρίς ΦΠΑ: 2.600 €
 - Ετήσια μείωση κόστους τεχνολογίας 6%
 - Σταδιακή αύξηση ωφελούμενων νοικοκυριών

Σενάριο Β:

Ηλιακή Κοινωνική Πολιτική αποκλειστικά με ενεργειακές κοινότητες με χρήση εικονικού συμπληψισμού

Φ/Β πάρκα με χρήση εικονικού συμπληψισμού	Έτος	Κόστος MWp (€)	Ευάλωτα νοικοκυριά	Εγκατεστημένη ισχύς MWp	Συνολικό κόστος	
	2020	600.000	5.000	10	6.000.000 €	
	2021	558.000	5.000	10	5.580.000 €	
	2022	530.100	10.000	20	10.602.000 €	
	2023	503.595	15.000	30	15.107.850 €	
	2024	478.415	25.000	50	23.920.763 €	
	2025	454.494	35.000	70	31.814.614 €	
	2026	431.770	45.000	90	38.859.279 €	
	2027	410.181	55.000	110	45.119.940 €	
	2028	389.672	65.000	130	50.657.387 €	
	2029	370.189	80.000	160	59.230.176 €	
				340.000	680	286.892.009 €

Υποθέσεις:

- Αρχικό κόστος 1MWp για την ΔΕΗ, χωρίς ΦΠΑ: 600.000 € (συντηρητική εκτίμηση)
 - Ετήσια μείωση κόστους τεχνολογίας 7%
 - Σταδιακή αύξηση ωφελούμενων νοικοκυριών

Από τους πίνακες της προηγούμενης σελίδας προκύπτει ότι το συνολικό κόστος υλοποίησης του δεκαετούς προγράμματος θα κυμανθεί μεταξύ 287 - 628 εκατ. €, με μέσο ετήσιο κόστος στη δεκαετία 29 - 63 εκατ. € ετησίως. Φυσικά, το ακριβές κόστος θα εξαρτηθεί από το μίγμα επιλογής οικιακών συστημάτων έναντι ενεργειακών κοινοτήτων. Δεδομένου, ωστόσο, ότι στην πραγματικότητα τουλάχιστον τα μισά νοικοκυριά αναμένεται να εξυπηρετηθούν από ΕΚΟΙΝ, το **πραγματικό μέσο ετήσιο κόστος εκτιμάται σε λιγότερο από 45 εκατ. €**, δηλαδή σχεδόν το μισό των συνολικών κονδυλίων (80 εκατ. €) που σήμερα κατευθύνονται για τη στήριξη του ΚΟΤ.

Όπως επίσης προκύπτει από τους πίνακες, η σταδιακή υλοποίηση του προγράμματος επιτρέπει την αρχική του εκκίνηση με ένα πολύ μικρότερο ποσό, της τάξεως των 7 - 13 εκατ. € ετησίως.

Οικιακά φ/β συστήματα vs φ/β πάρκα από ΕΚΟΙΝ: θετικά και αρνητικά

- Οι ενεργειακές κοινότητες, μέσω της δυνατότητας εικονικού συμψηφισμού, έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να εξυπηρετήσουν ευάλωτα νοικοκυριά τα οποία δεν έχουν κατάλληλο χώρο για εγκατάσταση δικού τους φωτοβολταϊκού συστήματος (π.χ. διαμένουν σε πολυκατοικίες), ενώ το κόστος υλοποίησης είναι σημαντικά μικρότερο λόγω οικονομιών κλίμακας (μεγάλα φ/β πάρκα).

- Αντίθετα, τα οικιακά φ/β συστήματα αποφέρουν υψηλότερο οικονομικό όφελος ανά νοικοκυριό χάρη στις χαμηλότερες χρεώσεις κυρίως για τη χρήση δικτύου. Επιπλέον, αξιοποιούν τους διαθέσιμους χώρους στα υφιστάμενα κτίρια, δηλαδή δεν δεσμεύουν περαιτέρω έκταση γης.

ΓΙΑΤΙ Η GREENPEACE ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ 2kW ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ;

- 2kW φωτοβολταϊκών παράγουν ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας ικανή να αποτελέσει μία ουσιαστική βοήθεια προς τα νοικοκυριά, καλύπτοντας το 70-80% των αναγκών τους και παρέχοντας παράλληλα ένα σημαντικό κίνητρο για μία πιο ορθολογική χρήση της ενέργειας.
- Επίσης, είναι συμβατά με μελλοντικές παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας στο κτίριο που μπορούν να μειώσουν περαιτέρω την κατανάλωση ή/και να εξηλεκτρίσουν τη θέρμανση (π.χ. μετατροπή σε παθητικό κτίριο, χρήση αντλιών θερμότητας αντί λέβητα ορυκτών καυσίμων κτλ).

Οφέλη για τα νοικοκυριά και θέσεις εργασίας

Η χρήση φωτοβολταϊκών για ιδιοκατανάλωση της παραγόμενης κιλοβατώρας (ενεργειακός συμψηφισμός) σημαίνει ότι το όφελος προκύπτει από την εξοικονόμηση χρημάτων από τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας. Μάλιστα, όσο θα αυξάνεται το κόστος της προμήθειας ηλεκτρικού ρεύματος τόσο μεγαλύτερο το όφελος από τη χρήση φωτοβολταϊκών.

Για τις ανάγκες της παρούσας πρότασης, η Greenpeace εκτίμησε το οικονομικό όφελος για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του προγράμματος (2020), αλλά και το μεσοσταθμικό ετήσιο όφελος στη διάρκεια 25ετίας για δύο σενάρια: στο πρώτο υπολογίζεται ετήσια αύξηση των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας 0,4% (συντηρητικό σενάριο) και στο δεύτερο 2%.

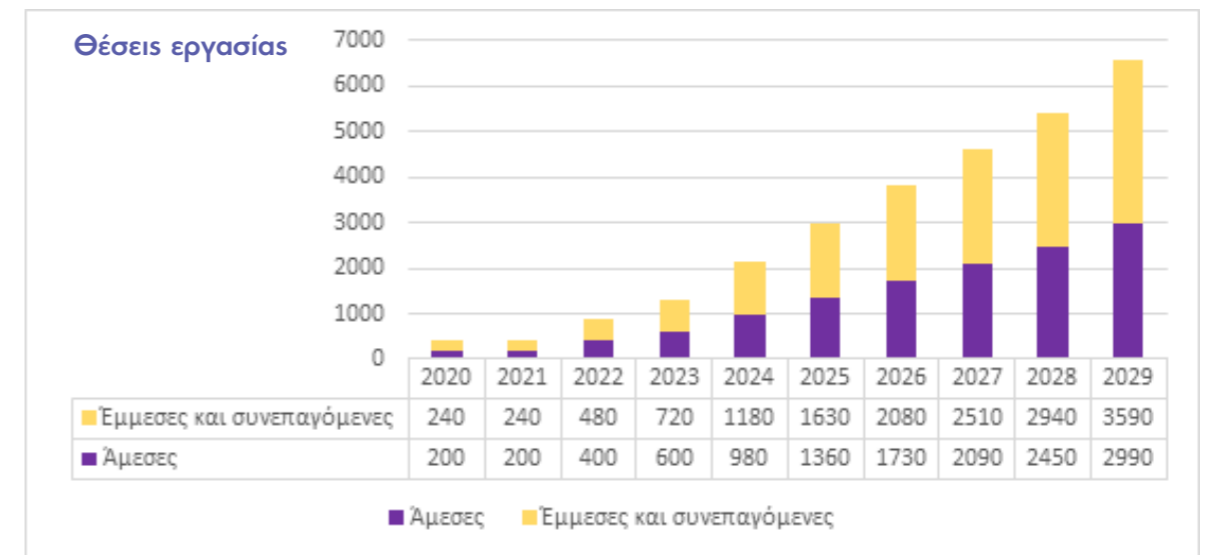
Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Σημειώνεται ότι ένα οικιακό σύστημα 2kW αποφέρει ελαφρώς μεγαλύτερο οικονομικό όφελος εξαιτίας μικρότερων χρεώσεων, κυρίως για τη χρήση δικτύου (συγκριτικά με 2kW εικονικού συμψηφισμού)

Προβλεπόμενα οφέλη για κάθε νοικοκυριό ανά σενάριο:

Σενάριο	Ετήσιο όφελος νοικοκυριού (€, 2019)	Μεσοσταθμικό ετήσιο όφελος 25ετίας (€, ετήσια αύξηση τιμών ηλεκτρικής ενέργειας 0,4%)	Μεσοσταθμικό ετήσιο όφελος 25ετίας (€, ετήσια αύξηση τιμών ηλεκτρικής ενέργειας 2%)
Οικιακά συστήματα (συμψηφισμός, 2kW)	350	365	425
Φωτοβολταϊκά πάρκα ΕΚΟΙΝ (εικονικός συμψηφισμός, 2kW)	330	345	415

Στο προτεινόμενο πρόγραμμα, η σταδιακή εγκατάσταση 680 MW αναμένεται να δημιουργήσει χιλιάδες θέσεις εργασίας σε όλη την επικράτεια. Σύμφωνα με την ανάλυση της Greenpeace, κατά τη δεκαετία υλοποίησής του, το πρόγραμμα θα αποφέρει ετησίως **440-6.580 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης** (28.610 εργατοέτη: άμεσα, έμμεσα και συνεπαγόμενα), ενώ στη συνέχεια θα συντηρεί 440 ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης για μία ακόμη 25ετία (δηλαδή άλλα 7.200 εργατοέτη).

5.1 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Για τη χρηματοδότηση του προγράμματος προτείνεται η χρήση ευέλικτων πηγών, οι οποίες μπορούν εύκολα και χωρίς σημαντική γραφειοκρατία να ανακαταμεμηθούν προς όφελος της κλιματικής κοινωνικής πολιτικής. Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο οι πηγές αυτές να αποτελούν έναν **μόνιμο μηχανισμό παραγωγής εγχώριων κεφαλαίων**, ώστε να συνεχιστεί απρόσκοπτα η εφαρμογή του προγράμματος σε βάθος χρόνου. Παρακάτω προτείνονται τρεις πιθανές πηγές χρηματοδότησης.

Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ)

Με τη δημιουργία πλεονάσματος στον Ειδικό Λογαριασμό ΑΠΕ (ΕΛΑΠΕ), αλλά και τα πρόσφατα συμφωνημένα μέτρα με τους Θεσμούς (Μάιος 2018)⁹, τα οποία στοχεύουν στην

οικονομική βιωσιμότητά του, αναμένεται να απελευθερωθούν δεκάδες εκατομμύρια ευρώ από το ΣΕΔΕ που στήριζει το ταμείο του ΕΛΑΠΕ. Σε αυτό συνηγορούν και τα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ενίσχυση της τιμής του άνθρακα, τα οποία ως τώρα φαίνεται να επιτυγχάνουν τον σκοπό τους.¹⁰ Υπευθυμίζεται ότι βασική λειτουργία του ΣΕΔΕ είναι η χρέωση των μεγάλων ρυπαντών με σκοπό τουλάχιστον τα μισά από τα έσοδα να κατευθύνονται σε χρηματοδότηση έργων καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης ενέργειας, αλλά και κοινωνικών προγραμμάτων.¹¹

Συνεπώς, ένα πρόγραμμα κλιματικής κοινωνικής πολιτικής **μπορεί να ενισχυθεί σταδιακά και με ένα μικρό ποσό από τα προβλεπόμενα διαθέσιμα έσοδα του ΣΕΔΕ από το 2021 και έπειτα.**

9. http://helapco.gr/wp-content/uploads/pv-stats_greece_2017_8May2018.pdf

10. Analysts raise EU carbon price forecasts on emissions rise, UK Brevity clarity, Reuters, 11 Απριλίου 2018

11. https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/factsheet_ets_en.pdf

Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας (ΥΚΩ)

Με παρόμοιο τρόπο, το πρόγραμμα μπορεί να ενισχυθεί σταδιακά και με κονδύλια από τις χρεώσεις για τις ΥΚΩ, οι οποίες σήμερα στηρίζουν το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο. Η πρόσφατη διασύνδεση των Κυκλάδων, αλλά και η επικείμενη διασύνδεση της Κρήτης **αναμένεται να απελευθερώσουν εκατοντάδες εκατ. € ετησίως από τις χρεώσεις ΥΚΩ**. Μέρος αυτής της εξοικονόμησης χρημάτων αρκεί για να πραγματοποιηθεί μία σημαντική μείωση στους λογαριασμούς ενέργειας των καταναλωτών, οι οποίοι σήμερα επωμίζονται το βάρος των ΥΚΩ. Ωστόσο, ένα εύλογο ποσό σε ετήσια βάση κρίνεται σκόπιμο να ανακατανεμηθεί υπέρ της ενίσχυσης προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, και συγκεκριμένα να στηρίζει προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας στις κατοικίες ευάλωτων νοικοκυριών (π.χ. ενίσχυση του σημερινού Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον) αλλά και το πρόγραμμα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής.

ΔΕΗ

Τέλος, το πρόγραμμα μπορεί να ξεκινήσει και με χρήση ιδίων κεφαλαίων από την ΔΕΗ. Το όφελος για την Δημόσια Επιχείρηση είναι πολλαπλό. Βοηθώντας ευάλωτα νοικοκυριά να γίνουν μικροπαραγωγοί της δικής τους ενέργειας, η ΔΕΗ διασφαλίζει ότι θα μπου σε καθεστώς βιώσιμης αποπληρωμής των οφειλών τους προς την Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού. Επιπροσθέτως, για κάποια κατηγορία νοικοκυριών τα οποία ενδεχομένως έχουν την οικονομική δυνατότητα να αποπληρώσουν την επένδυση, αλλά στερούνται το αρχικό κεφάλαιο ή την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, η ΔΕΗ μπορεί να προσφέρει ενεργειακές υπηρεσίες μέσω της θυγατρικής της GREENESCO: να υλοποιήσει δηλαδή την αρχική επένδυση και να παρέχει πρόγραμμα σταδιακής αποπληρωμής σε βάθος χρόνου (π.χ. 10 χρόνια). Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 9

του ν.4342/2015, όλες οι εταιρείες διανομής ενέργειας υποχρεούνται σε υλοποίηση παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης σε καταναλωτές τελικής ενέργειας, επιτυγχάνοντας έναν σωρευτικό στόχο εξοικονόμησης ενέργειας στην τελική χρήση ως τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Τα οφέλη από τις εν λόγω δράσεις έχουν ήδη επισημανθεί και αφορούν – μεταξύ άλλων - στην επίτευξη των δεσμεύσεων της χώρας για τον στόχο εξοικονόμησης ενέργειας, τη μείωση τιμολογίων ενέργειας, την προώθηση των ενεργειακών υπηρεσιών και του κλάδου Επιχειρήσεων Ενεργειακών Υπηρεσιών (ΕΕΥ), την ενίσχυση εισοδηματικά χαμηλών νοικοκυριών και την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.¹²

Αν και μέχρι το τέλος του 2020 τα φωτοβολταϊκά δεν είναι επιλέξιμη τεχνολογία, είναι εξαιρετικά πιθανό από 1η Ιανουαρίου 2021 – στο πλαίσιο του Χειμερινού Πακέτου – αυτό να αλλάξει. Συνεπώς η ΔΕΗ (αλλά και όλοι οι άλλοι υπόχρεοι) μπορούν να τηρήσουν τη νομική υποχρέωσή τους με εγκατάσταση φωτοβολταϊκών. Εξίσου σημαντικά, μπορούν να ξεκινήσουν την πιλοτική εφαρμογή από σήμερα κιόλας, προετοιμάζοντας το στήσιμο ενός μηχανισμού υλοποίησης για μεγάλης κλίμακας παρεμβάσεις. Επισημαίνεται ότι για λόγους κοινωνικής πολιτικής και αλληλεγγύης, είναι θεμιτό για το ποσοστό των ευάλωτων νοικοκυριών που σήμερα βιώνουν συνθήκες έντονης οικονομικής ανέχειας η εγκατάσταση συστήματος ή η συμμετοχή σε πάρκο να πραγματοποιείται εντελώς δωρεάν και να καλύπτεται εξ ολοκλήρου από τις προαναφερόμενες πηγές.

Η ευκαιρία για την ΔΕΗ

Η ΔΕΗ έως τώρα έχει χάσει σημαντικές ευκαιρίες να επενδύσει σε ΑΠΕ και εξοικονόμηση ενέργειας, με αποτέλεσμα σήμερα η καθαρή ενέργεια (πλην υδροηλεκτρικών) να μην ξεπερνάει το 1% της συνολικής παραγωγής της. Η υλοποίηση ενός προγράμματος ηλιακής κοινωνικής πολιτικής δεν βοηθά απλά την Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού να εμπλουτίσει το χαρτοφυλάκιό της με επενδύσεις σε έργα ΑΠΕ, αλλά ιδιαίτερα σε αποκεντρωμένες και μικρές ΑΠΕ σε επίπεδο τοπικής κοινότητας ή και νοικοκυριού. Βοηθώντας ευάλωτα νοικοκυριά να μετατραπούν σε μικροπαραγωγούς της δικής τους ενέργειας, η ΔΕΗ διασφαλίζει ότι θα αποπληρώσουν τις οφειλές τους με βιώσιμο τρόπο, αλλά και ότι θα παραμείνουν πελάτες της για αρκετά χρόνια. Με αυτόν τον τρόπο η ΔΕΗ μπορεί να καλύψει το χαμένο έδαφος και να μπει σε θέση οδηγού στη νέα εποχή, ενισχύοντας τη διαδικασία εκδημοκρατισμού του τομέα ενέργειας με κοινωνικά δίκαιο τρόπο, αλλά και βελτιώνοντας το κοινωνικό της προφίλ.

12. <http://www.cres.gr/obs/>

5.2 Η ΗΛΙΑΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΧΕΙ ΗΔΗ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 8 ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΔΟ

Η Greenpeace έχει ήδη κάνει πράξη την ηλιακή κοινωνική πολιτική προς ευάλωτα νοικοκυριά στην Ρόδο, στο πλαίσιο ενός δοκιμαστικού προγράμματος. Το διάστημα 2014-16, η Greenpeace αξιοποίησε χρήματα που δώρισαν οι υποστηρικτές της για τον σκοπό αυτό για να βοηθήσει 8 οικογένειες στο “νησί του ήλιου” να αποκτήσουν το δικό τους φωτοβολταϊκό σύστημα 2kW για ενεργειακό συμψηφισμό. Τα νοικοκυριά αυτά πλέον παράγουν τη δική τους καθαρή ενέργεια και δεν έχουν ανάγκη στήριξης για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

Στη φωτογραφία παρακάτω παρουσιάζεται πραγματικός λογαριασμός ενός εκ των νοικοκυριών, ο οποίος εκδόθηκε το 2016. Το συγκεκριμένο τετράμηνο στο οποίο αναφέρεται ο λογαριασμός της ΔΕΗ δείχνει μηδενική κατανάλωση ενέργειας (kWh).

ΔΕΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.		ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΙΚΟΣ	
www.dei.gr		358 111590	
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΔΟΣ ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΗΣ 10 851 00		ΕΠΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ	
Πληροφορίες	Βλάβες	Αριθμός Παροχής: [REDACTED]	
11770	11500	Τιμολόγιο: Γ1 Οικιακό Τιμολόγιο	
Καταμέτρηση		ΕΠΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ	
11500		[REDACTED]	
Κωδικός Ηλεκτρονικής Πληρωμής		[REDACTED]	
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	ΛΗΞΗ ΠΡΟΒΕΣΜΙΑΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	[REDACTED]	
*57,00	06/02/2017	[REDACTED]	
Λογαριασμός Συμβολαίου		Λογαριασμός Κατανάλωσης Ηλεκτρικής Ενέργειας	
Περίοδος Κατανάλωσης από 27/07/2016 έως 09/10/2016		Ο λογαριασμός σας συνοπτικά	
75 Ημέρες	0 kWh	[REDACTED]	
Κατανάλωση Ηλεκτρικής Ενέργειας	0 kWh	[REDACTED]	
Ημερομηνία Έκδοσης	12/12/2016	[REDACTED]	
Α/Α Λογαριασμού	102472696	[REDACTED]	
Κωδικός Έταίρου	1107	[REDACTED]	
Έσοχός Πελάτη	[REDACTED]	[REDACTED]	
Αρ. Παραστατικού	[REDACTED]	[REDACTED]	
Α.Φ.Μ. / Α.Δ.Τ.	[REDACTED]	[REDACTED]	
Εγγύηση	0,07 €	[REDACTED]	
ΑΥΤΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΕ ΔΩΡΕΑΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ		[REDACTED]	
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ		*57,00	

Αυτή θα πρέπει να είναι η εικόνα της κοινωνικής πολιτικής για την ενέργεια στην Ελλάδα.

5.3 Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ

Κάποιοι δήμοι στην Ελλάδα δείχνουν να αντιλαμβάνονται την ευκαιρία και ετοιμάζονται να επενδύσουν στον ήλιο με σκοπό να βελτιώσουν τα οικονομικά τους, αλλά και να βοηθήσουν έμπρακτα τις τοπικές κοινωνίες. Η Greenpeace έχει ήδη συνεργαστεί με τους δήμους Θεσσαλονίκης και Λαρισαίων, εγκαινιάζοντας δύο από τα πρώτα πιλοτικά έργα εικονικής αυτοπαραγωγής σε ΟΤΑ τα οποία συνδέονται με την άσκηση κοινωνικής πολιτικής στο τοπικό επίπεδο.

Στην **Θεσσαλονίκη** η Greenpeace εγκατέστησε ένα φωτοβολταϊκό 10 kW στην οροφή του 18ου Λυκείου Θεσσαλονίκης “Εμμανουήλ Κριαράς”. Η παραγόμενη ενέργεια του συστήματος θα καλύπτει πλήρως τις ανάγκες σε ηλεκτρικό ρεύμα της κοινωνικής δομής “Ξένωνας Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας και Παιδιών τους.”¹³

Στην **Λάρισα** η Greenpeace εγκατέστησε ένα σύστημα 15kW στο δώμα του 4ου Γυμνασίου Λάρισας, η παραγόμενη ενέργεια του οποίου θα τροφοδοτεί με δωρεάν ηλεκτρικό ρεύμα τον 16ο Παιδικό Σταθμό του δήμου. Ο δήμος έχει

δεσμευτεί ότι θα εγκαταστήσει περισσότερα από 200 kW φωτοβολταϊκών με σκοπό να καλυφθούν οι ανάγκες όλων των παιδικών σταθμών της πόλης.¹⁴

Αμφότεροι δήμοι επεξεργάζονται σχέδια για δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων οι οποίες θα παρέχουν δωρεάν ηλεκτρικό ρεύμα απευθείας σε ευάλωτα νοικοκυριά της περιοχής. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται ο Δήμος Φυλής, ο οποίος βρίσκεται ήδη στο πρωταρχικό στάδιο σύστασης ενεργειακών κοινοτήτων για τη λειτουργία φωτοβολταϊκών πάρκων συνολικής ισχύος 6MW. Σκοπός η σταδιακή εξυπηρέτηση 3.000 ευάλωτων νοικοκυριών του δήμου με δωρεάν φωτοβολταϊκή ενέργεια 2 kW ανά οικογένεια.

Η Greenpeace βρίσκεται σε συζητήσεις και με άλλους δήμους από όλη τη χώρα οι οποίοι επεξεργάζονται παρόμοια σχέδια. Η Ελλάδα βρίσκεται κοντά στο να γίνει η **πρώτη χώρα της Ευρώπης** όπου θα εφαρμοστεί η ηλιακή κοινωνική πολιτική από φορείς της **τοπικής αυτοδιοίκησης**.

13. <https://www.greenpeace.org/greece/issues/klima/2521/eikonikh-autoparagwgh-hliakhs-energ/>

14. <https://www.greenpeace.org/greece/issues/klima/2454/larisa-kai-greenpeace/>

6. Η ηλιακή κοινωνική πολιτική σε άλλες χώρες

Η εφαρμογή της ηλιακής κοινωνικής πολιτικής σε μεγάλη κλίμακα δεν αποτελεί προϊόν θεωρητικής προσέγγισης: συμβαίνει ήδη σε άλλες χώρες και κυρίως σε αρκετές προοδευτικές πολιτείες των ΗΠΑ. Παρακάτω αναφέρονται μερικά μόνο ενδεικτικά παραδείγματα.

Στην **Καλιφόρνια**¹⁵, υπάρχουν στοχευμένα προγράμματα για ευάλωτα νοικοκυριά σε κοινωνικές κατοικίες στα οποία αξιοποιούνται - αναλόγως το πρόγραμμα - είτε πόροι από τους καταναλωτές στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής (αντίστοιχο ΥΚΩ) είτε από το πολιτειακό σύστημα εμπορίας ρύπων (αντίστοιχο ΣΕΔΕ). Για παράδειγμα, το Low-Income Weatherization Program (LIWP) επιδοτεί το 30-80% του κόστους παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας και το 50-100% σε εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών σε ευάλωτα νοικοκυριά. Αντίστοιχα, το πρόγραμμα Solar On Multifamily Affordable Housing (SOMAH) συγκεντρώνει κεφάλαια ύψους 100 εκατ. δολαρίων επίσης για τις ανάγκες προγραμμάτων ηλιακής κοινωνικής πολιτικής συνολικής ισχύος 300MW. Αμφότερα τα δύο προγράμματα προωθούν παράλληλα εκπαιδευτικά σεμινάρια, τα οποία πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια των εγκαταστάσεων και προϋποθέτουν την πρόσληψη ντόπιου προσωπικού.

Στο Νιένβερ¹⁶ του **Κολοράντο**, η τοπική αρχή κοινωνικής στέγασης DHA (Denver Housing Authority) κατασκευάζει φωτοβολταϊκό πάρκο ισχύος 2MW για ηλιακή κοινωνική πολιτική. Μέσω εικονικού συμψηφισμού (virtual net-metering) το πάρκο θα καλύπτει μέρος των αναγκών 700 κατοικιών κοινωνικής στέγασης, μειώνοντας κατά περίπου 20% τις ενεργειακές δαπάνες των νοικοκυριών. Επιπλέον, η πολιτεία του Κολοράντο με ειδική νομοθεσία για τους

“Ηλιακούς Κήπους” (sic) προωθεί ενεργειακές κοινότητες οι οποίες κατασκευάζουν και λειτουργούν φωτοβολταϊκά πάρκα ισχύος 10kW έως 2MW. Το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο (Solar Gardens Act) προβλέπει ότι το 5% της παραγόμενης ενέργειας θα βοηθά επιλεγμένα ευάλωτα νοικοκυριά της εκάστοτε τοπικής κοινότητας.¹⁷ Σε ένα άλλο πιλοτικό πρόγραμμα, στο οποίο μάλιστα συμμετέχει η τοπική “ΔΕΗ”, κατασκευάστηκαν 8 φωτοβολταϊκά πάρκα συνολικής ισχύος >1MW τα οποία προσφέρουν δωρεάν ηλιακή ενέργεια σε 380 οικογένειες χαμηλού εισοδήματος. Γενικά, η Πολιτεία του Κολοράντο λαμβάνει μέτρα ώστε το διάστημα 2017-2019 να έχουν πρόσβαση σε ηλιακή ενέργεια 5.000 ευάλωτα νοικοκυριά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Πολιτεία του **Κολοράντο** έχει αναγνωρίσει την ενεργειακή φτώχεια ως σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα, με περίπου το 30% των νοικοκυριών να δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τους λογαριασμούς ενέργειας.¹⁸

Στην Πολιτεία της **Ουάσιγκτον**¹⁹, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, DOEE (Department On Energy and Environment), με το πρόγραμμα “Ηλιος Για Όλους” (Solar For All) έχει θέσει ως στόχο ως το 2032 να βοηθήσει 100.000 νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος να μειώσουν τους λογαριασμούς τους τουλάχιστον κατά 50% με τη χρήση ηλιακής ενέργειας. Η πρώτη φάση του προγράμματος (2017 - 2019) στοχεύει στην εγκατάσταση 30 - 60 MW φωτοβολταϊκών. Πέρυσι ολοκληρώθηκε η πιλοτική φάση του προγράμματος - ύψους 5 εκατ. δολαρίων και συνολικής ισχύος έως 5MW - για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε ευάλωτα νοικοκυριά που διαμένουν σε μονοκατοικίες (single-family), μικρές επιχειρήσεις και ΜΚΟ²⁰.

15. <http://www.lowincomesolar.org/best-practices/multi-family-california/>, 16. <http://www.lowincomesolar.org/dha-community-solar-project-keeps-housing-affordable/>

17. <http://www.lowincomesolar.org/best-practices/community-solar-colorado/>

18. <https://www.colorado.gov/pacific/sites/default/files/atoms/files/CEO%20Grant%20to%20GRID%20Alternatives%20for%20Low-income%20Solar%20Project.pdf>

19. <https://doee.dc.gov/solarforall>

20. <https://doee.dc.gov/node/1220306>

Το παράδειγμα της Αυστραλίας

Στην Πολιτεία New South Wales της Αυστραλίας ανακοινώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2018 ένα πιλοτικό εθελοντικό πρόγραμμα Ηλιακής Κοινωνικής Πολιτικής, με το οποίο η πολιτειακή κυβέρνηση σχεδιάζει να αντικαταστήσει το αντίστοιχο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (Low Income Household Rebate) με οικιακά φωτοβολταϊκά συστήματα 2,5kW για 3.400 ευάλωτα νοικοκυριά. Το πιλοτικό πρόγραμμα, το οποίο μοιάζει σε μεγάλο βαθμό με αυτό που προτείνει η Greenpeace για την Ελλάδα, θα ξεκινήσει με ένα κονδύλι 15 εκατ. \$ και αρχικά θα αφορά νοικοκυριά σε 5 περιοχές (Sydney –South, Central Coast, North Coast, Illawarra – Shoalhaven και South Coast). Σύμφωνα με το σχέδιο, τα νοικοκυριά που σήμερα λαμβάνουν βοήθεια ύψους περίπου 285 \$ μέσω του αντίστοιχου ΚΟΤ, θα κερδίζουν περίπου 600 \$ από τη λειτουργία των φωτοβολταϊκών συστημάτων. Το κέρδος, δηλαδή, θα είναι περισσότερο από 300 \$ συγκριτικά με το σημερινό σύστημα επιδοτήσεων της κατανάλωσης. Υπενθυμίζεται ότι – αν και η Αυστραλία ξεκίνησε το 2009 περίπου από την ίδια αφετηρία με την Ελλάδα όσον αφορά την εξάπλωση των φωτοβολταϊκών – σήμερα εκτιμάται ότι περίπου 1 στα 4 νοικοκυριά έχουν το δικό τους φ/β σύστημα για δωρεάν ενέργεια από τον ήλιο.

<https://energy.nsw.gov.au/trial-deliver-power-bill-relief-low-income-households>

© Lawrence Jackson

7. Συμπεράσματα

Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει τον μεγαλύτερό της πόρο προκειμένου να καταπολεμήσει οριστικά την ενεργειακή φτώχεια, ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά προβλήματα. Το κόστος ενός φιλόδοξου προγράμματος ηλιακής κοινωνικής πολιτικής είναι αναλογικά μικρό και υπάρχουν διαθέσιμες και ευέλικτες πηγές χρηματοδότησης.

Η αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών και η Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα επιβάλλουν ραγδαίες αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι οικονομίες και στροφή προς ένα μέλλον με 100% καθαρή ενέργεια. Στο εγγύς μέλλον, η ηλιακή κοινωνική πολιτική θα αποτελέσει “business as usual” για πολλές χώρες στο πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος η Ελλάδα να περιμένει άλλο από τη στιγμή που έχει το ηλιακό δυναμικό (συγκριτικό πλεονέκτημα της οικονομίας) αλλά και έντονο πρόβλημα ενεργειακής ένδειας, το οποίο ταλαιπωρεί ένα υψηλό ποσοστό του πληθυσμού. Η χώρα μας θα πρέπει να συμπεριλάβει την ηλιακή κοινωνική πολιτική στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα ως μία από τις βασικότερες πολιτικές που ενισχύουν την κοινωνικά δίκαιη μετάβαση προς ένα καθαρό μέλλον.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πολιτική βούληση, καθώς και κάποιες αναγκαίες και επείγουσες βελτιώσεις του θεσμικού πλαισίου, οι οποίες θα άρουν σοβαρά εμπόδια στην εγκατάσταση και λειτουργία φωτοβολταϊκών πάρκων σε τοπικό επίπεδο.

Η στροφή στον ήλιο, με έμφαση στην μικροπαραγωγή ενέργειας από νοικοκυριά, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, δήμους και

τοπικές κοινότητες έχει μόνο οφέλη να δώσει στην οικονομία. Ιδιαίτερα, ένα πρόγραμμα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής για τα πιο ευάλωτα νοικοκυριά μπορεί να επιφέρει:

Καταπολέμηση ενεργειακής φτώχειας και μόνιμη ενίσχυση εισοδήματος νοικοκυριών με μία και μοναδική παρέμβαση

Τα νοικοκυριά βγαίνουν από το καθεστώς στήριξης και βρίσκουν την αξιοπρέπειά τους με μία και μόνο παρέμβαση. Για τον ίδιο λόγο, γίνεται πολύ αποδοτικότερη χρήση των χρημάτων των καταναλωτών και των φορολογούμενων.

Ενεργειακή μετάβαση με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης

Το όραμα της κοινωνικά δίκαιης ενεργειακής μετάβασης στην καθαρή ενέργεια μεταφράζεται σε δυναμική συμμετοχή των πολιτών – και των ασθενέστερων οικονομικά πολιτών – στην παραγωγική ανασυγκρότηση του ενεργειακού τομέα. **Με το πρόγραμμα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής** διασφαλίζεται ότι ο επερχόμενος εκδημοκρατισμός του ενεργειακού τομέα θα αφορά όλους, δηλαδή ότι ‘κανείς δεν θα μείνει πίσω’.

Οριστική λύση για οφειλές νοικοκυριών προς ΔΕΗ

Ένα σημαντικό όφελος για την ΔΕΗ είναι ότι τα νοικοκυριά υποχρεούνται να υπαχθούν σε καθεστώς τακτοποίησης των οφειλών τους. Πρόκειται για μία ‘win-win’ περίπτωση, με τη μεν ΔΕΗ να διασφαλίζει την αποπληρωμή των οφειλών και τα δε νοικοκυριά να τις αποπληρώνουν με βιώσιμο τρόπο χάρη στη δωρεάν ηλιακή ενέργεια.

Ενίσχυση εγχώριας οικονομίας και όχι εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων

Το ηλιακό δυναμικό της χώρας αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα για την ελληνική οικονομία, ενώ μπορεί να στηρίξει δεκάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας. Ακόμα και αν η χώρα μας εισάγει όλα τα φωτοβολταϊκά πάνελ και τους μετατροπείς (inverters) χωρίς την κατασκευή φωτοβολταϊκών πάνελ από ελληνικές βιομηχανίες, η εγχώρια προστιθέμενη αξία ενός φωτοβολταϊκού μπορεί να φτάσει και το 60% της επένδυσης.

Αποτελεσματική κλιματική πολιτική

Ένα φιλόδοξο πρόγραμμα θέτει στο επίκεντρο της κλιματικής πολιτικής εκατοντάδες χιλιάδες νοικοκυριά τα οποία από παθητικοί καταναλωτές ορυκτών καυσίμων μετατρέπονται σε μικροπαραγωγούς καθαρής ενέργειας.

© Anna Tagkalou / Greenpeace

Ενίσχυση ρόλου της ΔΕΗ στην ενεργειακή μετάβαση και τον εκδημοκρατισμό του ενεργειακού τομέα

Η ΔΕΗ πρέπει να αφήσει τα ορυκτά καύσιμα στο παρελθόν και να επικεντρωθεί στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να βοηθήσει τον εαυτό της αλλά και τη χώρα να εκμεταλλευτεί το πλούσιο ανανεώσιμο δυναμικό της. Να μεταβεί γρήγορα στη νέα εποχή με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και προασπιζόμενη τις αρχές της ενεργειακής δημοκρατίας.

Αναγκαίες βελτιώσεις του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου

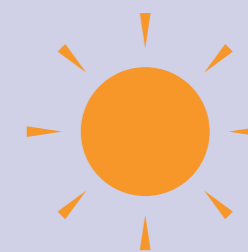
Προκειμένου να γίνει εφικτό το όραμα της ενεργειακής δημοκρατίας και της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας στην παραγωγή ενέργειας, αλλά και να προωθηθεί ένα πρόγραμμα ηλιακής κοινωνικής πολιτικής σε όλη τη χώρα, θα πρέπει οπωσδήποτε να αρθούν κάποιοι παράλογοι περιορισμοί οι οποίοι βρίσκονται σε ισχύ σήμερα και αφορούν στην εγκατάσταση ηλιακών πάρκων, τόσο στην ύπαιθρο όσο και στον αστικό ιστό.

• Να αρθεί η παράλογη οριζόντια απαγόρευση των φωτοβολταϊκών σε αγροτικές γαίες.

Με τον ν. 4015/2011 απαγορεύτηκε η εγκατάσταση σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι τα φωτοβολταϊκά αποδεδειγμένα δεν απειλούν την αγροτική γη. Ακόμα και αν όλα τα φωτοβολταϊκά της χώρας εγκατασταθούν σε αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας (προφανώς πρακτικά αδύνατο), θα καταλαμβάνουν μόνο το 0,3% της συνολικής έκτασης. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι μόνο η καλλιεργήσιμη γη η οποία σήμερα δεν αξιοποιείται (π.χ. για λόγους αγρανάπαυσης) είναι 92 φορές μεγαλύτερη από την έκταση που καταλαμβάνουν όλα τα φωτοβολταϊκά της χώρας. Με δεδομένο ότι περίπου το 1/4 της έκτασης της Ελλάδας θεωρείται αγροτική γη, ο παράλογος αυτός περιορισμός ουσιαστικά αποτελεί τροχοπέδη για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάρκων από ενεργειακές κοινότητες. Η Greenpeace ζητά να επανέλθει το προηγούμενο καθεστώς (ν. 3851/2010) με το οποίο επιτρέπεται η εγκατάσταση φ/β σε αγροτικές γαίες εφόσον δεν υπερβαίνουν το 1% της καλλιεργήσιμης γης κάθε Περιφερειακής Ενότητας. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται τόσο η ουσιαστική προστασία της αγροτικής γης όσο και η ήπια ανάπτυξη της ηλιακής ενέργειας στη χώρα μας.

• Να τροποποιηθεί η ρύθμιση για τα αδόμητα οικόπεδα εντός πόλεων

Ένα εξίσου σοβαρό εμπόδιο αφορά στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε αδόμητα οικόπεδα εντός πόλεων. Με την ισχύουσα ρύθμιση σήμερα (ΥΑ 16-2-2011, ΦΕΚ 583B/14-4-2011) "δεν δικαιολογείται" (sic) η εγκατάσταση φ/β σε αδόμητα οικόπεδα, κάτι που δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην εκμετάλλευση δημοτικών (ή μη) εκτάσεων για εγκατάσταση και λειτουργία φωτοβολταϊκών πάρκων στις πόλεις. Το σκεπτικό μάλιστα της απόφασης αναφέρει ότι τα αδόμητα οικόπεδα, μεταξύ άλλων, "εντάσσονται στο πλαίσιο της ενεργειακής πολιτικής ως ενεργητικά συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας". Με άλλα λόγια, σήμερα σε ένα αδόμητο οικόπεδο στην πόλη επιτρέπεται η δόμηση (μόνιμη παρέμβαση, αυξάνει το ενεργειακό αποτύπωμα της πόλης, ενισχύει το φαινόμενο της 'θερμικής νησίδας') και δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκού (προσωρινή παρέμβαση, δεν αλλοιώνεται ο χαρακτήρας του οικοπέδου, μειώνει το ενεργειακό αποτύπωμα της πόλης). Η Greenpeace ζητάει να τροποποιηθεί η ρύθμιση και να επιτραπεί η εγκατάσταση και λειτουργία φ/β συστημάτων σε αδόμητα οικόπεδα στις πόλεις.

GREENPEACE